

Kis városunk – svájci szemmel

Misur György ny. nagykövet meghívására városunk vendége volt Marc-André Solomin, Svájc magyarországi nagykövete. Gazdag programot szerveztek számára. Részt vett a Ruzicskay-kiállítás megnyitóján, a holokauszt napi megemlékezésen; egy baráti ebéden látta vendégül néhány régi és új ismerősét; járt a sörfőzőben és az uszodában. Önmagáról, szarvasi élményeiről és a világ dolgairól kérdeztük a Nagykövet Urat. A nyelvi nehézségeket Németh Klára, Solomin úr tolmácsa hidalta át.

– 2004-től vagyok Magyarországon nagykövet. Boldog vagyok, hogy itt dolgozhatok, hiszen olyan országból jöttem, ahol magas hegyek vannak, itt pedig a síkság dominál. Számomra ez a világ teljesen új. Mielőtt kineveztek, a svájci külügyminisztériumban dolgoztam az európai főosztály vezetőjeként. Kelet-Európa, de főként Magyarország referense voltam. Anyanyelvem francia, de beszélek németül és angolul is. Korábban két ízben jártam az országban, egyszer hivatalosan, egyszer pedig magánúton. Azért érzem jól magam itt, mert Budapest kulturálisan és társadalmilag is színvonalas életet kínál, és ezt élvezem.

– *Mi állandóan a kutyapiszkos és kátyús pesti utcákat emlegetjük.*

– Lehet, hogy Bern, Zürich vagy bármelyik másik város tisztább és rendezettebb, de ezt azzal kompenzálom, hogy a magyar emberek sokkal barátságosabbak, sokkal nyitottabbak, mint a svájciak. Úgy érzem magam, mint a földközi-tengeri országokban. Ez az ország egy darabka Itália.

– *Ismeri a magyar vidéket is?*
– Megpróbálom megismerni. Ittlétem alatt 10-15 alkalommal jártam vidéki településeken, többször voltam magánúton, mint hivatalos céllal. Ismerkedni akarok az országgal. Ha szolgálati úton vagyok, találkozom a település polgármesterével, a képviselőkkel, a gazdasági élet szereplőivel. Szeretem látni a cégeket és az üzemeiket, ezek mindig nagyon érdekelnek. Különösen, ha ezek svájci érdekelt-ségűek. Nagyon érdekel a kultúra is. Megnézem a múzeumokat, a kiállításokat, a kulturális programokat. Magánútjaimon ez utóbbiak szerepelnek programomban, és szeretek spontán módon találkozni az emberekkel is.

– *Kérem, mondja el a városban szerzett impresszióit. Nem kérdezek; egy-egy hívószóval helyettesítem a kérdéseket. Az első ilyen: a Ruzicskay-kiállítás.*

– Nagyon érdekes tárlat. Ez a művészt nagyobb ismertséget érdemelne Európa országaiban. Érdekes volt megfigyelni a stílusváltásait. A kiállítás jelentős részét az emberábrázolás töl-

Marc-André Solomin nagykövet és tolmácsa, Németh Klára, a Ruzicskay-kiállítás megnyitóján

tötte ki, szép, csinos hölgyeket örökített meg, de festette a természetet is. Ez utóbbi élete utolsó szakaszában jelentkezett, ez tetszett a legjobban.

– *Holokauszt.*

– Világtragédia volt. Azon kell dolgoznunk, hogy ilyen soha többé ne történhessen meg. Amikor a zsidó temetőben erre a szörnyűsége emlékeztünk, az jutott eszembe, hogy valamikor a szarvasi zsidó hitközség nagy létszámban működött, és ez mára szinte teljesen eltűnt. Nagyra értékelem, hogy ez a megmaradt, kis csoport úgy döntött: a háború után több mint 60 évvel rendbe teszi elődeik sírjait. Az is helyes törekvés, hogy hangsúlyt kapjon az emlékezés. Svájcban is gyakori téma a holocaust, némi büntudattal emlékeznek rá. Úgy gondolják, hogy Svájc akkoriban sokkal több menekültet befogadhatott volna. Az a kérdés is felmerült, hogy talán a svájci bankok nem jól kezelték a náluk elhelyezett zsidó vagyonekat és az elhunytak bankszámláit. Másképp kellett volna fel-szabadítani és kezelni. Ugyanakkor itt az ideje, hogy megismerjék az emberek Karl Lutz, egykori svájci vicekonzul zsidómentő tevékenységét. Csak a svéd Wallenberget ismerik és emlegetik, pedig Karl Lutz rengeteg zsidónak adott menedéket, élelmiszert, ütlevelet. Legalább 60.000 magyar zsidó neki köszönheti életben maradását. Két éve jött létre a Karl Lutz Alapítvány, amely ápolja emlékét. Ma már legalább van egy kis

emléktáblája, de ennél többet érdemelne.

– *Újabb szó: sörfőzde.*

– Nagyon meglepődtem, hogy itt egy jól működő sörfőzdet láthattam, amely magyar és szlovák alapanyaggal dolgozik. Kicsi de rentábilis, állja a versenyt a nagy cégekkel. Úgy hallottam, hogy a dobozos sört előállító cégek a legnagyobb versenytársai, de ügyes a vezetője, van jövője a sörgyárának. Nem vagyok nagy sörspecialista, mégis azt mondom, nagyon finom volt a sör, két pohárral is megittam. Ízlett.

– *A Holt Körös.*

– Másodszor vagyok itt, de még nem fürödtem benne. Korábban a másik oldalról láttam, a Romulus és Remus-szobor tövéből. Gyönyörű látványt nyújt.

– *Magyar ételek és italok.*

– Nagyon finomak, de veszé-

lyesek. Vigyázni kell, mert az ember könnyen pocokot növeszt. Nem azt szokták kérdezni a külföldi diplomatáktól, hogy hány éve vannak az országban, hanem azt, hogy hány kilót szedtek fel itt. Én nyugodtan mondhatom, hogy most érkeztem, mert ugyanannyi súlyú vagyok, mint amikor valóban megérkeztem. Igaz, hogy sokat eszem, de nagyon sokat sportolok.

– *A magyar nők.*

Nagy derültség fogadja az utolsó hívószót. A válasz lakonikus: nagyon csinosak. Ez a mondat megfelel zárásnak is. Megköszönöm, hogy városunkba látogatott, átadom az eredeti szarvasi gyümölcspálinkát emlékeztetőnek. Barátsággal válnék el: kedves, közvetlen ember! Ismerhetett meg, aki találkozott vele.

Kutas Ferenc

A mélységből a fényre

Megrendítő megemlékezést tartott a Szarvasi Zsidó Örökségért Alapítvány a szarvasi izraelita temető emlékművénel a holocaust emléknapján.

Verő Tamás rabbi jól ismert, de többnyire elfeledett számadatokkal döbentette meg az emlékezőket. A számok: 600 ezer és hatmillió; valamint 650 – 1942-ben és 2006-ban is.

600 ezer magyar zsidó esett áldozatul a ma is kísértő „ordas eszmék”-nek; hatmillió zsidó pusztult el munkaszolgálatosként vagy a „halálgyárakban”. Halálgyár. Iszonyú fogalom, amit az utókor szinte érzelmektől mentesen emleget. Megfakult a tartalma, pedig nem szabadna, hogy megfakuljon.

Kevesébe ismert számadat a helyi. Verő Tamás elgondolkoztató szembeállítással idézte az adatokat: az emlékezés napján – vasárnap – 650 zsidó ember tartózkodott a városban, közülük több mint hatszázan üdülő- vagy éppen alkalmi vendégként; 1942-ben ugyanennyi zsidó élt a városban állandó lakosként mint megbecsült szarvasi polgár.

Egy történész pontosságával és hitelességével vázolta az egykori szarvasi zsidók útját, amely Békéscsabán és Szolnokon át vezetett a majdnem biztos halál felé. De ezt a tényt már csak az utókor tudja. A kortársak tömegei nem tudtak, vagy nem akartak tudni róla.

Nobik Erzsébet evangélikus lelkész a jól ismert zsolzár sokszor idézett szavaival vezette fel és zárta le emlékbeszédét: *A mélységből kiáltok hozzád, Uram.* Arra emlékeztetett, hogy ezt a mélységet maguk az emberek hozták létre. Figyelmeztetett mindenkit, hogy ezt a világot a szeretetre teremtette az Úr, és ennek megfelelően, egymást segítve kellene élnünk.

Az emlékezés a kaddis (zsidó ima) szavaival zárult. Ezután a városvezetés és a képviselő-testület megjelent tagjai, valamint az egykori áldozatok leszármazottai, rokonai helyezték el koszorúikat az áldozatok emléktáblájánál.

A megemlékezés szervezője *dr. Réthy László*, a Szarvasi Zsidó Örökségért Alapítvány létrehozója megköszönte az adományokat, melynek segítségével rendbe hozatta a temetőkeretet. A rendeztség érzéséhez elegendő volt, hogy gondosan lekaszálják a fűvet, kiirtsák a surjánokat: így az ódon sírkövek is láthatóvá váltak, s a legregebbi, héber nyelvű feliratok is olvashatók a nyelvet ismerők számára. Friss sírhant már régen nincs. Néhány sírkő peremén kavicok jelzik, hogy – többnyire távol a várostól és az országtól is – élnek még hozzátartozók, és időnként meglátogatják a sírhelyet.

Az Alapítvány tovább dolgozik. Réthy László és *Gerő Szusza*, a kuratórium elnöke elmondta, hogy a ravatalozót is szeretnék felújítani, ehhez azonban további támogatásra lenne szükségük. Alapítványuk számlaszáma: 10201006-50282663-00000000.

Kutas Ferenc